

PREFAȚA

Această lucrare își propune să înfățișeze bazându-se pe documente, imaginea reală a învățământului din România în perioada 1944-1989.

Dacă primul volum se încheie cu situația învățământului românesc la sfârșitul celui de al II-lea război mondial, volumul al II-lea prezintă o perioadă mai dificilă, urmând ca al III-lea volum să cuprindă anul 1989-2000. Această perioadă a mai fost prezentată parțial în lucrarea „Învățământul Preuniversitar Bucureștean” (1989-1996) apreciată în anul apariției (2000) ca fiind „O oglindă fidelă nu numai a învățământului bucureștean ci a întregului învățământ preuniversitar românesc, în perioada postrevoluționară cea mai frământată 1989 (dec.) – 1996”.

Este important de observat că, în prima etapă 1944-1948 până la aplicarea reformei învățământului după modelul sovietic, învățământul românesc și-a continuat drumul tradițional, însă cu unele măsuri importante cum a fost cea referitoare la lichidarea analfabetismului, măsură legiferată de reforma învățământului din august 1948.

Făcând abstracție de fenomenele negative, specifice totalitarismului, putem observa că, în perioada 1944-1989, învățământul românesc conservând sistemul tradițional, s-a dezvoltat ridicându-se din punct de vedere al conținutului la nivelul țărilor europene dezvoltate, fiind recunoscut de UNESCO în acest sens. Din punct de vedere al sistemului (organizare, planuri de învățământ programe analitice, manuale, cadre didactice și chiar baza materială), învățământul românesc a putut asigura pregătirea elevilor la un nivel corespunzător. A dispărut analfabetismul, ca fenomen de masă, iar în 1989 aproape o pătrime din populația țării era cuprinsă în învățământul de toate gradele.

Prezentul volum urmărește: desfășurarea cronologică a evenimentelor școlare din perioada amintită, după legile care au stat la baza tuturor schimbărilor petrecute în învățământ. Astfel, capitolul al II-lea începe cu legea învățământului din 1948 care este reprodusă la anexa 1 a lucrării. Sunt prezentate legile din 1968 și din 1978 precum

¹ Prof. Univ. Dr. Mihai Golu – Cuvânt înainte – la lucrarea respectivă.

și Statutul Personalului Didactic din 1969, primul act de acest fel din istoria învățământului românesc. Statutul reglementa în primul rând obligațiile personalului didactic de a îndeplini politica Partidului Comunist Român și a statului român în domeniul învățământului. În al doilea rând statutul prevedea funcțiile didactice din instituțiile de învățământ și reglementa ocuparea lor, transformarea, detașarea și eliberarea din funcție, drepturile și îndatoririle personalului didactic, perfecționarea, criteriile de salarizare, distincțiile și premiile, răspunderea disciplinară și materială, precum și pensionarea.

Este important de menționat că, prin art. 251 din Statutul personalului didactic, Ministerul Învățământului împreună cu Comitetele executive ale Consiliilor populare județene și al municipiului București avea obligația să înființeze în fiecare județ și în municipiul București, Casa Corpului Didactic. Aceasta amintea de „Casa Școalelor” care a fost înființată prin legea din 9 martie 1896 și apoi reorganizată prin unele legi ulterioare, având scopul principal de a controla toate instituțiile și fundațiile culturale, create prin acte și donații, inclusiv eforiile școlare (devenite „comitete școlare”) pentru a sprijini construirea de localuri de școli, repararea și înzestrarea cu mobilier, material didactic și cultural pentru instituțiile culturale. Casa Școalelor și Casa Corpului Didactic aveau obligația să posede un muzeu pedagogic, o bibliotecă pedagogică, laboratoare și ateliere pentru reparat material didactic, să editeze lucrări de știință, literatură și artă pentru bibliotecile școlare și pentru sprijinirea activității de culturalizare a maselor. Din păcate însă, în 1984 printr-o măsură arbitrară aceste case ale corpului didactic au fost desființate. Unele, ca de exemplu: Casa Corpului Didactic din București și-a pierdut și baza materială, ocupată abuziv după 1989 de sindicate, ca apoi să fie închiriată unor universități particulare, fără posibilitatea de a mai fi recuperată.

Din lucrare reiese ideea că învățământul românesc în perioada totalitaristă, a fost fundamentat și periodic adaptat, la interesele puterii totalitariste, atât prin legile învățământului, statutul personalului didactic cât, mai ales, prin numeroase reglementări ale Ministerului Învățământului: norme, metodologii, circulare etc. unele chiar cu putere legislativă. Toate sunt prezentate și comentate în lucrare.

Volumul se încheie cu organigrama sistemului de învățământ din România la 22 decembrie 1989.

15.01.2004

prof. Florin Diac